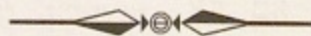

ספר
אמרי ישראל
על
מסכת הוריות

חובר בס"ד על ידי
ישראל מאיר ב"ר בנימין הלוי
אשזונה

ירושלים ת"ו
תשס"ט

הקדמה

י תברך הבורא וישתבח היוצר אשר לא עזב חסדו ואמיתו ממני ונטע בליבי את המחשבה של כתיבת ספר, ועזרני בכל שלב משלביו, והחייני וקיימני והגיעני עד הלום להוציאו לאור.

והנה באמת איני יודע אם ראוי אני להוציא ספר זה. בברכות דף ו'. אמרו תרי מכתבן מילייהו בספר הזכרונות. וכתב המהרש"א בח"א לפי ששנים מתוך משא ומתן שלהן בד"ת יבואו ברוב על האמת שניתן ליכתב מילייהו בספר זכרונות לפניו ית' אבל האחד אפשר שיבוא לטעות בלימודו ולא ניתן ליכתב. ואני חלק גדול מהדברים שבכאן למדתי בד בבד ומסתמא לא נתבררו כראוי. ועוד, כתב ר' יונה באבות (פ"א משנה א'), לכן האדם המורה יש לו להחמיץ המחשבה ולהשהותה וכי שעל ידי החימוץ וההמתנה יוסיף סברא על סברתו ופלפול על פלפולו עד שידין דין אמת לאמיתו. ומי יודע אם התבוננתי בדברים כל הצורך. ומכל מקום אמרתי שודאי ימצאו בספר איזה הארות והערות שיש בהם לעורר את לב הלומדים, והבא ללמוד מסכת זו ימצא כאן פתח למחשבה להוסיף לקח, ויהיו דברי כפרפת הבאה לפני הסעודה להמשיך את הלב.

בן יכבד אב, בכבוד וביראה אזכיר בזאת את א"מ הרב ר' בנימין זצ"ל, ותבלחט"א אמי מרת שושנה תחי' אשר מילדותי השתדלו לנטוע בי, ובכל ילדיהם, יסודות של תורה ויראת שמים יותר מערך הסובב מסביב, והם אשר שלחוני ללמוד תורה, וכל מה שזכיתי מכוחם הוא בא.

ואברך את אמי תחי' באורך ימים ושנות חיים בבריאות ואושר ושמחה, ותזכה לראות רוב נחת מכל יוצאי חלציה.

בן אזכיר בכבוד את מו"ח הרב ר' אליהו רובין שליט"א וחמותי מרת דבורה תחי', אשר עמדו לצידנו בהרבה זמנים קשים ובזכותם הגענו עד הלום. עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו בבריות גופא ונהורא מעליא ורוב נחת מכל צאצאיהם.

ואי אפשי שלא להזכיר כאן את הרב ר' משה היימן שליט"א שסייע על יד הורי ועמד לימיני בפרשת הדרכים, להדריכני שלא לחוש לזרם השוטף ולפנות לדרך העולה בית ה'. זכותו רבה בכל אשר לי, ישלם ה' פועלו ותהא משכורתו שלמה מן השמים.

וכמו כן מה שלימד ר' יוחנן לתלמידיו ובשעה שלמדין לפניו אמר להם שכן הלכה יכולים הם לסמוך על דבריו, אלא שהחמיר לחשוש שמא חזר בו ולכן במקום שאפשר הצריך שישאלו אותו שנית בשעת מעשה. ומשמע מדבריו שאין מעלה מיוחדת בפסקים שפסקו וחתמו רבינא ורב אשי בתלמוד יותר מפסקי האמוראים שלפניהם, שהרי דימה את דברי ר' יוחנן שאמר הלכה לתלמידיו לפסקי הגמרא של רבינא ורב אשי, אלא דפסקי האמוראים כולם הלכה למעשה הם.

והנה החזו"א אומר ע"פ דברי הרשב"ם דכשהרב אינו נמצא בשעת מעשה כדי לשאול אותו יכול התלמיד לעשות גם ע"פ מה ששמע ממנו בדרך לימוד ואע"פ שלא נאמר בדרך פסק, ורק מדקדוק ההלכה לשאול שנית בשעת מעשה. ועפ"ז הוא מוכרח לומר כמו שאמר דשני דינים הם, דין ההוראה לענין מעשה ודין ההוראה לענין להיות תולה בבית דין. דהא בסוגיא כאן נחלקו אם מספיק שיאמרו שכן הלכה או דבעינן עד שיאמרו הלכה למעשה, אבל מה שאמרו דרך לימוד לכו"ע לא נחשב הוראה לענין שיהיה העושה פטור מדין תולה בבית דין, ואילו לענין מעשה גם מה שאומר הרב דרך לימודו נחשב הוראה ומותר לכתחילה לעשות ע"פ הוראתו.

תעשו כשיבוא המעשה לפניכם, לא יחשב זה הוראה למעשה ולא יחשב העושה תולה בב"ד להפטר מן הקרבן. וברשב"ם בב"ב שם כתב את שני הפירושים. בסד"ה עד שיאמרו וכו' הלכה למעשה כלומר כן הלכה לך ועשה כן, אי נמי שיאמרו לו הלכה כדי לעשות מעשה כגון שבא ושאל לחכמים מעשה בא לידי וכו'.

ג

ב"ב דף ק"ל: תנו רבנן אין למדין הלכה לא מפי לימוד ולא מפי מעשה עד שיאמרו לו הלכה למעשה, וברשב"ם דכיון ששאל ע"י מעשה וכו'. עוד שם א"ל רב אסי לר' יוחנן כי אמר לן מר הלכה הכי נעביד מעשה אמר לא תעבידו עד דאמינא לכו הלכה למעשה. ופי' רשב"ם שאומר לכם הלכה בשעה שתשאלו לי ע"י מעשה וכו'. וכתב עוד שר' יוחנן היה מחמיר על עצמו להצריכם שישאלו אותו בשעת מעשה אבל מעיקר הדין אפשר לסמוך גם על מה שאומר הלכה בשעת הלימוד ואע"פ שלא אמר בשעת מעשה, ואם אינו לפניו בשעת מעשה ואינם יכולים לשאול אותו יסמכו על מה שהורה להם לפני כן. והוכיח את דבריו, שאם לא כן איך נסמוך על דברי הגמ' שפסקו רבינא ורב אשי הא לא נאמרו בשעת מעשה, אלא ודאי כל דברי האמוראים הלכה למעשה הם ויכול לסמוך על פסקיהם,